

DUMINICĂ 20 SEPTEMBRIE 1992

ZIUA MONUMENTELOR — ZIUA PORȚILOR DESCHISE

Deși au moștenit de la înaintași monumente istorice de valoare universală, oamenii acestei țări au început să se îndepărteze de ele, să le uite, să le desconsidere și să le piardă.

Cauzele unui astfel de proces, înscris în cursul degradării generale ce s-a instaurat aici în ultimii zeci de ani (și care ar pretinde o cercetare mai îndepărtată), pot fi găsite cu prioritate în domeniul politic și social, în lipsa tot mai acută de cultură, în ștergerea planificată a memoriei.

Abolirea proprietății private și pedepsirea nepedepsită a celor cu stare, vânarea caselor arătoase și bine întreținute, secătuirea satelor și prigoana împotriva bisericii au dus, fiecare în parte și toate la un loc, la distrugerea unui fond construit prețios și au determinat un climat de teamă și dezordine. Într-o măsură egală, lipsa de posibilități financiare, de mijloace tehnice și materiale adecvate ca

și lipsa de încredere în ziua de mâine, au înlăturat obișnuința întreținerii și a reparării clădirilor, a consolidării și restaurării lor.

În vreme ce multe dintre orașele de altădată se degradau devenind inconfortabile și nesigure, a început edificarea nesfârșitelor cartiere-dormitor și a blocurilor-cazărmi.

Acțiunea de «sistemizare» s-a concretizat adeseori în demolarea samavolnică a centrelor istorice și a unor zone tradiționale, în dezafectarea satelor și în uniformizarea imaginii orașelor. A fost desființată Direcția Monumentelor Istorice, împrăștiati muncitorii și specialiștii săi, iar șantierele din țară, lăsate pradă timpului și oamenilor.

Și-a făcut loc o mentalitate cenușie care a schimbat dragostea, înțelegerea și respectul pentru adevărata zestre de arhitectură, cu delăsarea și plictisul. Vechiul a început să fie considerat ca un dușman al noului. Chiar arhitecți cu largi posibilități profesio-

nale declară că azi trecutul istoric poate fi nesocotit în favoarea unor construcții noi, negînd posibilitățile de dezvoltare organică a așezării, de continuitate și chiar de necesară conviețuire în ansamblu. Ei neglijează astfel și faptul că mîine mai tinerii lor colegi care le vor urma sfatul le vor demola, la rîndul lor, operele dintre care unele de valoare, pentru a fi înlocuite cu altele mai proaspete. Se uită deci că a crea noi valori nu înseamnă a le opri pe cele existente.

După decembrie 1989, Comisia Națională a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice s-a reorganizat împreună cu Direcția sa operativă, dar încă înfîmpină un curent general de necunoaștere a monumentelor și o stare de inerție în privința îngrijirii acestora de către proprietari, custozii sau întreprinzători. Mulți cred, se pare, că valorosul fond construit care se află pretutindeni în țară revine în întregime în sarcina unui unic or-

ganism central, care ar avea mijloace să-l administreze și să-l întrețină ca și cum aștepta clădiri, vestigii și parcuri, ansambluri și așezări întregi nu ar aparține cultelor, ministerele, primăriilor, prefecturilor, întreprinderilor, proprietarilor particulari.

În această atmosferă neclară, cînd se impune restabilirea unor relații firești între oameni și monumente, avem convingerea că este binevenită deschiderea largă a porților, măcar o zi într-un an, pentru ca fiecare să poată intra liber în lumea plină de farmec a zidurilor și a istoriei.

România se alătură pentru prima oară țărilor de pe continent care, sub auspiciile Consiliului Europei, își sărbătorește în ultimii ani patrimoniul arhitectural.

Monumente de foarte variate familii și care sînt situate în toate colțurile țării noastre primesc oaspeți duminică, 20 septembrie 1992.

AURELIAN TRIȘCU

ZIUA PORȚILOR DESCHISE

Lista monumentelor propuse de DMASI

București

1. Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului București [Palatul Sufu], B-dul I.C. Brătianu, nr. 2
2. Uniunea Scriitorilor din România [Casa Leneș-Vernescu], Calea Victoriei nr. 133

3. Muzeul «George Enescu» [palatul Cantacuzino], Calea Victoriei nr. 141
4. Palatul Știrbei, Buftea, Sectorul Agricol Ilfov
5. Muzeul Național de Artă [Palatul Regal], Piața Revoluției
6. Muzeul Național Cotroceni —

Mănăstirea Cotroceni, B-dul Geniului nr. 1

7. Ansamblul Patriarhiei, Aleea Patriarhiei nr. 2—4
8. Uniunea Scriitorilor din România [Casa Monteoru], Calea Victoriei nr. 115
9. Afeneul Român, str. Franklin nr. 1—3
10. Palatul Parlamentului, Aleea Patriarhiei nr. 1
11. Casa Melik, str. Spătarului nr. 21
12. Palatul Ghica-Tei, str. Doamna Ghica nr. 5
13. Banca Națională a României, str. Lipscani nr. 25
14. Cercul Militar, str. Constantin Mille, nr. 1

Banat—Crișana

1. Arad, Palatul Cultural, str. G. Enescu, nr. 1
2. Arad, Mănăstirea «Sf. Simion Stîlpticul», Gai, str. Dunării nr. 170
3. Oradea, Cetatea Oradei, str. Iancu de Hunedoara nr. 2
4. Oradea, palatul episcopal, str. Dacia, nr. 1—3
5. Reșița, Centrala hidroelectrică «Grebă», str. Primăverii, cartier Stavila

